

Grønnstruktur og tursti

Froland kommune

Teknisk virksomhet

Rev. 08.05.2020

Innhold

1		**Innledning**	2
	1.1	Bakgrunn	2
	1.2	Mål og hensikt med kommunedelplan for grønnstruktur og tursti	3
	1.3	Planens rettsvirkning	4
	1.4	Nasjonale, regionale og kommunale føringer	
	1.5	Definisjon	8
2		**Status og utfordringer.**	9
	2.1	Grønnstruktur og turstier- generelle utfordringer	9
	2.2	Grønnstruktur som arena for friluftsliv, lek og samvær	9
	2.3	Natur- og landskapsverdier	14
3		**Planens forslag - handlingsdel**	15
	3.1	Prinsipielle grep	16
	3.2	Tematiske beskrivelse av planforslaget	17
	3.3	Retningslinjer	24
	3.4	Strategier for gjennomføring og videre oppfølging	26
		Medvirkning	28
		Kilde	31

1 Innledning.

Dette plandokumentet består av tre deler:

Del 1 inneholder nødvendig bakgrunnsinformasjon for forståelse av planen. Her defineres sentrale begreper og mål. Andre planer og rapporter som har hatt innflytelse og påvirkning for dette planarbeidet er også omtalt.

Del 2 beskrives vesentlige temaer og problemstillinger som angår grønnstruktur og turstier i kommunen. Grønnstrukturen vurderes her ut ifra dagens betydning både for menneskers behov og med utgangspunkt i naturens egenverdi- som levested for dyr, insekter og planter.

Del 3 er planens handlingsdel som består av arealkart som viser ulike formål med tilhørende bestemmelser og retningslinjer samt beskrivelse av fokus og valgte grep. Her foreslås også en rekke oppfølgende tiltak som vil være nødvendig for praktisk gjennomføring av intensjonene i planen.

1.1 Bakgrunn.

Hva er grønnstruktur?

Grønnstruktur er veven av store og små naturpregede områder i tettsteder og deres mer eller mindre sammenheng med større omkringliggende landbruks- og naturområder. Den består av både private og offentlige arealer.

Eksempler:

- overgangen mellom tettsted/boligområde og land, dvs. de nærmeste 1-2 km inn i de store natur- og kulturlandskapsområdene rundt tettsteder.
- store og små natur- og friområder i tettsted/boligområder, og tjern, elver og bekker.
- parker, institusjonsområder, skolegårder, kirkegårder, alleer og andre opparbeidete grønne områder.
- jordbruksområder, private hager/ fellesarealer i boligområdene.
- grønne restområder som både kan ha kultur- og naturprega, for eksempel rivetomter og fyllinger.
- løkker, idrettsplasser, nærmiljøanlegg og lekeplasser.
- løyper og turveinett, stier og snarveier, gang- og sykkelveidrag.

Hovedelementer i grønnstrukturen i Froland.

- Større, sammenhengende skogsområder og heier.
- Den blå strukturen; innsjøer, tjern, elver og bekker.
- Kulturlandskapet; grasmark og grønnsaksproduksjon.
- Nærturområdene; sentrumsnære heier, grønne lunger, nærmiljøanlegg, lekeplasser.

Grønnstrukturens betydning og verdi.

Frilufts- og rekreasjonsverdi.

Den grønne strukturen har stor sansemessig opplevelsesverdi og betydning for menneskers helse og livskvalitet. Grøntområder er også arena for bevegelse, sosial kontakt, lek og læring, eller avkobling og hvile. Utsikten til grønne omgivelser kan gi økt trivsel og ro. Gjennom å gi mulighet for velvære, naturopplevelse og fysisk aktivitet representerer grønnstrukturen et vesentlig positivt bidrag til den allmenne folkehelsa

Estetisk verdi.

Den grønne og blå strukturen er viktige sentrumsplanelementer som skaper ramme rundt tettstedet og gir bygda tettstedet identitet og historisk forankring.

Økologisk verdi.

Den grønne og blå strukturen er viktig for det biologiske mangfoldet innenfor sentrumsområdene, og fungerer som levested og spredningskorridorer for planter og dyr. Den bidrar også til bedre lokalklima, luftkvalitet og vannbalanse. Grønn og blåstruktur kan brukes planmessig for å redusere de negative effektene av klimaendringer, spesielt når det gjelder flom og jordskred.

1.2 Mål og hensikt med temaplan for grønnstruktur og tursti.

” Temaplan for grønnstruktur og tursti skal sikre viktige rekreasjons og naturområder mot annen bruk.”

«Planarbeidet skal sikre grønne lunger og korridorer, og tur- og snarveier i sentrumsområdene for å fremme folkehelsen til Frolands innbyggere.»

(fra vedtatt planprogram for grønnstruktur og friluftsliv)

Hovedmål:

Grønnstrukturplan skal gi en helhetlig oversikt over friluftsområder, landbruksområder og annet grøntområder innenfor sentrumsområde i Froland og sikre at disse blir sikret og unngå nedbygging. Eksisterende turstier skal sikres og opprettholdes, og forslag til nye turstier, snarveier skal binde destinasjonsområdene sammen og fremme gåing og sykling. Nødvendigheten av bruk av motorisert fremkomstmiddel i sentrum skal minimaliseres.

Delmål:

- Ivareta eksisterende viktige turforbindelser og rekreasjonsområder.
- Forslag til nye turstier og snarveier for å binde destinasjonsområdene sammen.
- Være førende for nye reguleringsplaner og utbyggingsavtaler i nye utbyggingsområder.
- Froland kommunes innbyggere og tilreisende skal sikres viktige turforbindelser og rekreasjons og aktivitetsområder i nærmiljøet, områder som gir muligheter for bedre folkehelse.

Temaplan for grønnstruktur og friluftsliv fordeler ikke ressurser til tiltak, men foreslår planmessig sikring og retningslinjer.

Temaplan for grønnstruktur og tursti bygger på tidligere kommunalt planarbeid, nasjonale føringer, rapporter fra uavhengige organer og føringer som ligger i kommuneplanens arealdel.

Planen tar utgangspunkt i dagens utbyggingsmønster. Fremtidig utbygging av for eksempel nye boligområder kan få konsekvenser for verdien av omkringliggende utmarksarealer som områder for rekreasjon og friluftsliv. Det betyr at de vurderinger og anbefalinger som er gitt i planen må være gjenstand for en løpende vurdering.

Forankring og organisering av planarbeidet.

Froland kommunestyre vedtok den 26.05.2016 planstrategi for Froland kommune. Plan for grønnstruktur og tursti var en av bestillingene fra kommunestyret.

Planprogrammet for grønnstruktur og tursti ble vedtatt i kommunestyret den 15.03.2018.

Den administrative arbeidsgruppen har bestått av Ole Tom Tjuslia (kultur- og næringsrådgiver), Sigurd Ahlmann Jensen (utviklingssjef), Julie Breimyr (sportslig leder), Ivar Salvesen (Froland skole), Ole Tom Ørnevik (plan- og miljørådgiver).

1.3 Planens rettsvirkning.

En temaplan for grønnstruktur og tursti er en tematisk plan. Hovedtrekk fra planen er innarbeidet i kommuneplanens arealdel.

Avgrensning.

Froland er en stor kommune regnet i areal. Det er rikelig med naturområder tilgjengelig for de litt mer perifere områdene i kommunen. Det er først og fremst rundt den tettbebyggelsen rundt sentrum av Osedalen hvor gjenstående grøntarealer blir presset og hvor disse er viktig å sikres. Av den grunn er plankartet begrenset til sentrumsområde +.

Denne planbeskrivelsen gjelder for hele Froland kommune. De mer perifere friluftsområdene er også områder som kan benyttes til tradisjonelt naturvennlig friluftsliv gitt i medhold av friluftsloven/allemannsretten. Man anser disse områdene som områder hvor det ikke er behov for særlig tilrettelegging eller vern utover det som ligger i gjeldende kommuneplan og formålet LNF.

Den kulturstien gamle byveien er eksempel på hvor deler av «stien» også går over eksisterende veinett. Også turstien langs med Nidelva (Osevollen, Neset) må man bruke eksisterende veinett, gang- og sykkelveinettet. Disse har derfor stor betydning for å se helhetlig turstikvalitet.

Nasjonale, regionale og kommunale føringer.

Følgende planer, rapporter og utredninger har vært førende eller har på annen måte hatt betydning i arbeidet med temaplan for grønnstruktur og tursti

Stortingsmelding 18
Friluftsliv – naturen som kilde til helse og livskvalitet.

Regjeringen vil ta vare på friluftsliv som en levende og sentral del av norsk kulturarv og nasjonal identitet, og som en viktig kilde til høyere livskvalitet og bedre helse for alle.

Friluftsliv er den vanligste formen for fysisk aktivitet i Norge. Hele 61 prosent oppgir at fysisk aktivitet i naturen og nærmiljøet er den formen for fysisk aktivitet de kunne tenke seg å gjøre mer av i fremtiden.

Meldingen understreker viktigheten av å ivareta og videreutvikle grønnstrukturer i byer og tettsteder.

Regjeringen vil at natur og friluftsliv brukes enda mer i helsefremmende og forebyggende helsearbeidet.

Handlingsplan for friluftsliv.

Målsetningen med Handlingsplan for friluftsliv er at enda flere skal utøve friluftsliv jevnlig. Handlingsplanen skal bidra til å øke befolkningens deltakelse i friluftsliv og medvirke til at attraktive friluftslivsområder ivaretas og utvikles.

Vi skal verne om allemannsretten, som gir oss lov til å ferdes og oppholde oss i naturen, uavhengig av hvem som eier grunnen. Allemannsretten er en viktig del av norsk kultur og selve grunnlaget for det friluftslivet vi har i Norge.

Det er et nasjonalt mål at friluftslivets posisjon skal ivaretas og videreutvikles gjennom ivaretakelse av allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftsområder, og stimulering til økt friluftslivsaktivitet for alle. Det er også en målsetning at naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge.

Fastsette langsiktige utbyggingsgrenser mot marka områder og friluftsområder i kommunale arealplaner ved å bruke arealformålet grønnstruktur.

Ambisjon om at alle innbyggere skal ha et turveinett/allment tilgjengelig grøntområde innenfor en 500 meters avstand fra boligområde. For å synliggjøre dette, vurderes om innbyggere som ikke har tilgjengelig grøntområde innenfor 500 meters avstand fra boligområde skal være en indikator i folkehelseprofilene.

Prioritere barn, unge, personer som er lite fysisk aktive og personer med minoritetsbakgrunn i tilskuddsordningene til friluftslivsaktivitet.

Prioritere tiltak som stimulerer til fritidsfiske og høsting av bær og sopp.

Miljødirektoratets veileder m-129212019.

Plan for friluftslivets ferdselsårer lages fordi planen:

- Synliggjør, gir oversikt og kunnskap om ferdselsårene som har betydning for friluftslivet.
- Ivaretar en infrastruktur som er viktig for folks helse, trivsel, livskvalitet, bolyst og tilhørighet.
- Øker fokuset på fagfeltet i organisasjonen og samfunnet.
- Bidrar til å sikre ressurser, areal, forutsigbarhet og mer langsiktighet i arbeidet.
- Danner grunnlag for å sikre temaet i planer etter plan- og bygningsloven.
- Målrettet og systematiserer arbeidet for å gi befolkningen et bedre tilbud.
- Skaper nyttig nettverk mellom aktørene.
- Danner grunnlag for å søke om midler, som spillemidler, sikringsmidler, private midler m.v.
- Bidrar til å avklare interessekonflikter.

Rapport om norsk naturmangfold sendt FN.

Rapporten til FN-konvensjonen om biologisk mangfold omhandler tilstanden i norsk natur. Rapporten skal bidra til en internasjonal rapport om status for naturmangfoldet, som er under sterkt press på verdensbasis.

Den norske rapporten tar for seg tilstanden i havet, langs kysten, i ferskvann, fjell, skog, kulturlandskap, våtmarker, i Arktis og i byene. Rapporten viser at Norge har en mangfoldig natur som gir en rekke viktige goder, men den påvirkes av utbygging og forurensning og annen aktivitet. Dette kan utgjøre en risiko for naturen. Arealendringer defineres som den faktoren som legger det desidert største presset på Norges biodiversitet.

Plan- og bygningsloven (sist endret 08.03.2019).

Gjennom plan- og bygningsloven kan kommunen som planmyndighet sikre arealer for grønnstruktur i juridisk bindende og retningsgivende arealplaner ved at arealer reguleres til arealformål grønnstruktur. Kommunen kan vedta bestemmelser om grønnstruktur, bla. rekkefølgekrav for å sikre etablering av grønnstruktur før områder tas i bruk eller krav til for eksempel

skjøtsel, sikring av trær eller beplantning på grøntarealene. Dette gjelder alle plannivåer.

Lov om friluftslivet, allemannsretten og friluftsloven (sist endret 11.05.2017).

Lovens formål er å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmenhetens rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes.

Vannressursloven (sist endret 21.06.2017)

Vannressursloven har til formål å sikre en samfunnsmessig forsvarlig bruk og forvaltning av vassdrag og grunnvann.

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven, sist endret 21.06.2019)

Lovens formål er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid.

Lov om forvaltning av naturens mangfold (Naturmangfoldloven, sist endret 21.06.2019).

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden.

Regionale styringsdokumenter.

Regionplan Agder 2030, (vedtatt 18-19.06.2019).

Kultur, idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er viktig for innbyggernes levekår. De bidrar til å utvikle kreativitet og god folkehelse, og til sosial integrering. Det er viktig å finne rett balanse mellom vern av natur- og kulturverdier, og ivaretakelse av lokalsamfunnenes behov for bolig- og næringsutvikling.

Kommunale styringsdokumenter.

Kommuneplan for Froland kommune 2017-2029 samfunnsdelen.

Friluftsliv.

Froland kommune har rikelig med friluftstilbud. Himmelsyna, Øynaheia og flere andre områder er tilrettelagt for skigåing, noen grender har egne løypelag som kjører opp og merker milevis med skispor. Frolands skoger benyttes i stor grad til jakt, fiske og annet friluftsliv slik som turgåing. Det finnes mange mil med merkede turtraseer som vedlikeholdes blant annet av idrettslaget og andre frivillige.

Froland kommune vil at det skal være et variert tilbud for friluftsliv med et stort omfang for alle innbyggerne. Dette vil medføre økt aktivitet for innbyggerne, og dermed bedre helse og trivsel.

Det som kan sies å være en mangel er friluftsmuligheter i nærområde der folk bor. Det er ønskelig å legge forholdene ytterligere til rette for turstier og grønt korridorer tilknyttet boligområdene og sentrum.

Froland kommune vil at flest mulig skal ha tilgang til og ha mulighet til å drive med friluftsliv. Et aktivt friluftsliv skaper trivsel, gir bedre helse og en større forståelse for hvor viktig det er å ta vare på naturmiljøet.

Kommuneplan for Froland kommune 2018-2030 arealdelen.

Kommuneplanens bestemmelser til arealdelen pkt.1.9 setter føringer om at nye boligområder skal tilkobles eksisterende sti-nett ut i nærliggende skog for å lette tilgangen til friluftsliv.

Det stilles også krav til at spredt bebyggelse ikke må komme i konflikt med regionale eller lokal friluftslivinteresser jmf. pkt.1.12.

Det er satt bestemmelse hensynssone for friluftsliv i pkt. 1.19. Beskrevet i pkt. 3.4.3 hensynssone for påvente av plan med fokus bl.a. på friluftsliv (adkomstvei til Gullknapp) og beskrevet for Himmelsyna at det er markert med hensynssone friluftsliv jmf. pkt. 3.4.5.

Folkehelseplanen.

Tilgjengelighet av områder for rekreasjon og friluftsliv. Det er samlet et stort omfang av slike områder. Tilgjengeligheten er i stor grad avhengig av biltransport, og det er også noen steder det ikke er så enkelt å parkere. Det arbeides med tilrettelegging av friluftslivsområder på Frolands Verk, det er en aktivitetspark på Bliksåsen og et område for rekreasjon på Osevollen langs Nidelva.

I sentrumsnære grøntområder i nærhet av boligområder bør det anlegges lett tilgjengelig, godt bearbeidet og lite kuperte turstier,

som fremmer fysisk aktivitet uavhengig befolkningens økonomiske og fysiske helsetilstand.

Folkehelsekoordinator samarbeider med Friluftslivet Sør samt frilufts guru Svein Kristiansen for å holde oversikt over turområder, samt arrangere Månedens tur for Froland hvor fine turer blir godt beskrevet i forhold til kjøring og parkering samt merking av løypen.

Definisjon.

Friluftsliv.

Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse.

Arealformål.

Gir de bindende rammer for bruk og vern av arealene innen et planområde. Inndeling i hovedformål og underformål som er uttømmende bestemt i plan- og bygningsloven.

Hensynssone.

Sone der særlige hensyn og restriksjoner gir føring for arealbruken, med hjemmel i plan- og bygningsloven § 11-8, samt 12-6. Hvilke soner som kan brukes er uttømmende bestemt i plan- og bygningsloven.

LNF.

LNF er en forkortelse for arealformålet landbruks-, natur- og friluftsområder.

Friområde.

Friområde er i Norge et geografisk avgrenset areal som er regulert av kommunen (eller en ideell organisasjon) til friluftsliv i henhold til plan- og bygningsloven. Regulering til friområde brukes gjerne for å sikre allmennheten tilgang til attraktive arealer nær tettbebygde områder.

Rødliste.

Norsk rødliste for arter er en oversikt over arter (planter, dyr, insekter) som er vurdert å ha en risiko for å dø ut i Norge. Arter som står i fare for å dø ut, blir kalt truede arter. Rødlista graderer sannsynligheten for utdøing av arter over en periode på 100 år i

fem kategorier: kritisk truet (CR), sterkt truet (EN), sårbar (VU), nær truet (NT) og datamangel (DD) (Artsdatabanken).

Svarteliste.

Norsk svarteliste er en oversikt over de fremmede artene som utgjør høyest økologisk risiko på naturmangfoldet i Norge. Vurderingene er basert på et kvantitativt kriteriesett som vurderer artenes invasjonspotensiale og økologisk effekt.

Biologisk mangfold/ naturmangfold.

Mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene og økologiske sammenhenger mellom disse. Dette inkluderer millioner av planter, dyr og mikroorganismer, arvestoffet deres og det samspillet de er en del av.

Naturtype.

Naturtype er en ensartet, avgrenset enhet som omfatter alt plante- og dyreliv og de miljøfaktorene som virker i naturen. Naturtype brukes som en praktisk betegnelse på økosystemer. Eksempler er fjell, skog, myr, kantkratt, tørrberg og f.eks. krypsiv.

2 Status og utfordringer.

Grønnstruktur og turstier – generelle utfordringer.

Utfordringer i et folkehelseperspektiv:

Faktorer som har vist seg å spille inn på forventet levealder, og det er regnet som et godt mål for helsetilstanden i befolkningen, er sosiale forhold knyttet til oppvekst, utdanning, nærmiljø, jobb, hva vi spiser og muligheten for trening og fysisk aktivitet.

Fysisk aktivitet kan påvirke helsetilstanden hos eldre. Tiltak sent i livet kan bedre egenmestring og helseutfallet betydelig.

Personlig trivsel har en positiv betydning for total helse, og understøtter betydningen av fysisk aktivitet.

En stor andel, sett i landssammenheng, av befolkningen, og i alle aldre, i Froland sliter med psykiske symptomer og lidelser, men særlig de yngre mellom 15 – 29 år.

En større andel av befolkningen i Froland sliter med hjerte- og karsykdommer og død enn landsgjennomsnittet.

Dagens ungdommer i Froland er opptatt av trening og ligger over landsgjennomsnittet på trening,

men 8% av ungdomsskoleelevene oppgir at de trener sjeldent eller bortimot aldri.

Månedens tur i Froland er blitt et populært tiltak.

Froland kommune har mange gode fysiske aktivitetstilbud, men disse er mye rettet mot aktive utøvere. Det er et behov for et «lavterskel» tilbud som appellerer til alle innbyggere i kommunen uansett alder eller økonomisk og fysisk helsetilstand. Av den grunn bør det anlegges lett tilgjengelig, godt bearbeidet og lite kuperte turstier i sentrumsnære grøntområder.

Den tekniske utviklingen har medført at vi får flere arbeidsbesparende tekniske innretninger og flere har stillesittende arbeid. Flere undersøkelser viser at lav aktivitetsnivå er blitt et samfunnsproblem som følge av livsstilsykdommer. Samtidig ser det ut til at økt fysisk aktivitet i form av trening på fritiden bare et stykke på vei kan kompensere for redusert aktivitet i det daglige. Barns aktivitet er preget av organisert fritidstilbud, og driver mindre med uorganisert utelek på fritiden, og leken er preget av passiv lek foran tv- og dataskjermen.

Sammenhengen mellom fysisk aktivitet og helse er godt dokumentert. I forhold til hjerte- og karsykdommer kan fysisk inaktivitet isoleres som en selvstendig risikofaktor som i styrke kan sammenlignes med overvekt, høyt blodtrykk, ugunstig blodfettprofil og røyking.

I tillegg til at fysisk aktivitet forebygger en rekke sykdommer er aktiviteten også en kilde til glede, livsutfoldelse og positive mestringsopplevelser. Fysisk aktivitet påvirker humøret, gir energi, reduserer stress, bedrer forholdet til egen kropp og fremmer sosialt samvær.

Generelt er det store sosiokulturelle forskjeller i befolkningens fysiske aktivitetsnivå. Det er klare forskjeller knyttet til utdannelse og inntekt, men også sivil status, kultur og livsfase spiller en rolle. Det enkelte mennesket har et ansvar for eget liv og helse, men kommunen kan blant annet gjennom arealplanleggingen gjøre tiltak som gjør de sunne valgene enklere og mer attraktive. Å sørge for at alle har tilgang til områder egnet for friluftsliv i nærheten av der de bor er et slikt tiltak.

Utfordringer i et miljøperspektiv:

Osedalen som tettsted er ikke preget av høyt utnyttet bebyggelse, sett i sammenheng med byer og andre tettsteder. Men man må i årene fremover regne med en høyere bebyggelse med hensyn til at Osedalen er et kollektivknutepunkt og behovet til nærhet av det vil i fremtiden stige. Ønske om fremtidig befolkningsvekst og utvikling vil legge press på de gjenstående grøntområdene i sentrum og det vil være en fare for å oppstykke

sammenhengende grøntområder. Behovet for å planlegge å ivareta grønnstrukturen vokser med utbyggingstettheten.

Samtidig fins det grønne interesser som skal ivaretas og som kan dra i retning av friluftslivinteressen, selv om noen av dem ikke direkte kan kombineres. Dette er f.eks. statelig sikret friluftsliv, kommunens kartlagte friluftslivsområder, miljødirektoratets kartlagte naturtyper og utvalgte naturtyper, kulturminner og kulturmiljøer, og registrerte fulldyrket og overflatedyrket jord.

Kommunedelplanen for grønnstruktur og tursti skal sikre viktige rekreasjons og naturområder mot annen bruk.

Grønnstruktur som arena for friluftsliv, lek og samvær.

For å vurdere behovet for turstier og grønnstruktur er det en nødvendighet å se vidt på begrepet for å kunne danne seg et helhetlig bilde av statusen og utfordringer. Med friluftsliv menes fysisk aktivitet i naturen. Mer spesifikt er det anvendelse av egen fritid i friluft. I første omgang tenker man friluftsliv som gå i skogen, men det kan også være i urbane strøk, på heier og fjelltopper. Aktiviteten kan også være løping, jogging, sykling, skigåing, sportsfiske, bading, soling, lek og piknik.

Froland kommune har rikelig med naturområder og allemannsretten sikrer at det meste er tilgjengelig for alle. Froland kommune har to turområder av regional interesse, først og fremst som skiløype på vinteren, men også som turområde for de andre årstidene:

- Øynaheia.
- Himmelsyna.

Litt mer lokalt er skiløypene for:

- Jomås.
- Bøylefoss.
- Lyngroth – Granestua.

Froland kommune har to lysløyper:

- Stimoen.
- Mykland.

Froland kommune har en sentrumsnært tursti område (utenom Stimoen):

- Neset (langs med Nidelva).

Froland kommune har en rekke merket fotturer i flotte skogsområder og heier:

- Bleshelleren.
- Mørløs.
- Allmannavegen.
- Blåfjell.

- Jomåsknuten.
- Valleheia.
- Eikelandsknatten.
- Bøylestadvannet.
- Bøylestadgruver – Bjørnåsen.
- Grandalen – Grasåsen.
- Vorehei.
- Eptevatn/Kolstraumåsen.
- Blefjell-Ospedalen.
- Vore – Bjønnhidalen.
- Førevann- Eikebergåsen.
- Heddefjellknuten.
- Olandsbu.

I Froland er det flere umerket stier. Få eller ingen er tilrettelagt for rullestolbrukere eller barnevogn.

Alle vann og tjern i Froland vil det kunne bade i. Badeplasser som kommunen har renovasjonsanlegg på er følgende:

- Osevollen.
- Ovelandstjenna.
- Frolands Verk.
- Nelaugvannet.
- Risdal badeplass.

De fleste vann og tjern i Froland er fiskeførende. Imidlertid er det gjort tiltak for at en fiskeplass ved Blengsvannet skal være tilrettelagt for funksjonshemmede.

På Skarsbru er det anlagt ridebane og flere av merket stier og umerket stier i Froland egner seg for riding.

Idrettsanlegget på Kringla stadion er utstyrt med 3 fotballbaner, løpebane, klubblokale og lagerbygning.

Mange av de gamle ferdselsvegene i Froland kommune er egnet til sykkelturer. En kjent sykkeltur er fra Nedlaug stasjon via gamle ferdselsveger ned til Arendal. Sykkel er et miljøvennlig transportmiddel og har så stor rekkevidde at den kan være et godt alternativ til bil på kortere turer. Sykling har i tillegg positive helsemessige aspekter. Sykkel som turopplevelse er blitt mer populært etter inntoget av el-sykkel. Dette har åpnet muligheten for at flere av befolkningen, og ikke kun forbeholdt idrettsutøvere kan gjennomføre sykkelturer og det har åpnet muligheten for å gjennomføre lengre turer.

Alle de opplistede områdene er LNF områder. Få av turløypene og friluftstilbudene ligger i nærhet av sentrum og boligbebyggelse. Fokuset på utbygging av de sentrumsnære områdene og høy

boligutnyttelse, gjør at man også bør ha samme fokuset på sentrumsnære grøntområder for å ivareta dem og få en hensiktsmessig sammenheng av disse områdene, slik at disse blir anvendelig til friluftsliv.

Froland kommunes trafikksikkerhetsplan har hatt fokus på sikre og trygge skoleveger. Sett i forhold til andre skoleområder utenfor kommunegrensen, så er skolevegene relativt trygge i Froland. Men, det kan bli bedre. Spesielt kan nevnes skolevegen for boligområdene sørvest for skoleområde (Ovelandsheia, Bliksåsen) som pr. i dag loses gjennom sentrum langs fortau til fv. 42. Gang- og sykkelvegen som er regulert i områdeplanen for Langåsen og som går langs med dyret mark over Songe, vil være en kjærkommen bedring av skolevegen. I dag er det flere av skoleelevene som blir skysset av foreldrene til skolen, anslagsvis fordi foreldrene selv oppfatter skolevegen som utrygg. Trygge skoleveier er også viktig for barns mulighet til å benytte skoleanlegget også på fritiden.

I Froland kommune innenfor regulerte boligområder er det flere lekeplasser. Froland kommune er grunneier av lekeplassene, mens vedlikehold og drift er overlatt til områdets velforening. Lekeplassene er av forskjellig kvalitet. I de litt eldre boligområdene står lekeplassene under forfall. Det kan være flere grunner til det, men det antas at en forgubbing av boligområde gjør det mindre attraktivt å bruke lekeplassene. Manglende vedlikehold av lekeapparater har medført at lekeapparatene er gjenstand for fare for ulykker og gjort det nødvendig for kommunen å fjerne dem. Reguleringen av nye boligområder legger man større fokus på å tilrettelegge lekeplass/møteplass for alle aldersgrupper, slik at man oppnår større bruk og sterkere eierinteresse av plassene. Kommunens næringsrådgiver kommer tidlig inn i planprosessen og er behjelpelig med å søke tilskuddsmidler til anlegg. På den måten høyner anlegget og kvaliteten på leke/møteplassen.

Turmuligheter, rekreasjon og møteplasser i nærmiljøet.

Turløyper og grønne områder i en beliggenhet rett utenfor stuedøra, er viktig for å oppnå daglig bruk. Det kan fungere som møteplass og arena for uorganisert lek. Det kan være et viktig element for at trivsel for beboerne. Beliggenheten og kvaliteten på områdene har stor betydning for hvor mye og hvordan områdene blir brukt. Lys kan trygge område. Det er også viktig at eventuelle innretninger innbyder til de forskjellige aldersgruppene, slik at område blir brukt av alle.

Som verktøy i planlegging av grønt områder, brukes følgende mål for aksjonsradius for de ulike aldersgruppene:

Ungdommer:	1000 m

Barn/Voksne:	400 m
Eldre:	300 m
Småbarn:	50 m

Grønnstrukturen vil mange steder være et vesentlig identitetsskapende element i lokalmiljøet. De unge er som oftest bedre kjent i lokalmiljøet enn de eldre fordi deres fremkommelighet baserer seg på gå og sykle og mindre motorisert fremkomst, og er generelt mer utendørs i naboområdet. Av den grunn brukes grønnstrukturen annerledes av unge enn av de eldre.

Små grønne lunger er viktige som lekeplasser for barn som bor i nærområdet. Det kan være en utfordring å bevare disse områdene som ofte også kan være aktuelle arealer for fortetting. Samtidig gjør økt fortetting av boligområdene det nettopp særlig viktig å bevare disse.

Naturområder i tilknytning til skoler og barnehager.

Miljø med natur- og grøntområder utfordrer ferdigheter og stimulerer motorisk utvikling hos barn. Forskning viser at i barnehager der det legges vekt på utelek og friluftsliv, leker barn flere fantasileker. I slike barnehager er tempoet roligere, konfliktene færre, barna er mindre syke, har bedre konsentrasjon og er bedre motorisk utviklet enn barn i barnehager med liten plass. Dette gjelder også for skolebarn. Barn som leker i naturen, får bedre koordinasjon, balanse, orienteringsevne og styrke. De får også personlig erfaring og kunnskap om naturverdier, som er en vesentlig forutsetning for senere interesse.

Lekeplasser og nærmiljøanlegg.

På noen områder er ikke barn forskjellig fra voksne. Begge gruppene foretrekker uteopphold på solfylte åpne plasser, gjerne med et utsiktspunkt. Voksene har muligens enn større sperre for å trenge seg inn på privat områder, men det er også viktig for barn at leke/møteplasser ikke ligger i umiddelbar nærhet til private eiendommer. Leke/møteplasser anlagt i såkalt «rest områder» når nye boligområder skal planlegges, må man unngå. I likhet med voksene føler også barn for å kunne utøve aktiviteter og være alene sammen med likesinnede. Her treffer man kammerater og her oppstår tilhørighet.

Tilgjengelighet og universell utforming.

Ca. 15-20 % av Norges befolkning har nedsatt funksjonsevne. Dette er personer som opplever å få sin praktiske livsførsel begrenset p.g.a. gapet mellom den enkeltes funksjonsevne og samfunnets krav

til funksjonsevne. Generelt vil store deler av befolkningen i perioder av livet kunne ha behov for økt tilrettelegging av turområder for å komme seg ut enten det er med barnevogn eller rullestol, fordi man har nedsatt syn eller svakere bevegelseshemninger. Tiltak for økt tilgjengelighet er derfor fordelaktige for mange parter.

Det er et nasjonalt mål at alle kommuner skal ha friluftsområder for allmenn bruk som er universelt utformet. Turløyper kan være vanskelig å anlegge for universell utforming, men tilgjengelige destinasjoner som leke/møteplasser, badeplasser, fiskeplasser og kanskje også ridebane kunne med hell vært utstyrt med innretninger som gjorde disse områdene mer tilgjengelig for funksjonshemmede.

Natur- og landskapsverdier.

Landskap og vegetasjon.

Froland er en bygd og en skogbrukskommune. I en ring rundt tettstedet Osedalen vokser skogsområdene. Det er få tettsteder som har landbruksareal tett opp etter og i sentrum. I Froland kommune er det mange fornminner som viser tidlig tegn til bosetning. Det vises til Mjølhusmoen og bygdeborgen på Smiefjellet. Gamle ferdselsveger fra Arendal og til Froland ser man rester av, og vitner om Froland som en destinasjon for ferdsel fra innlandet og mot kysten, og motsatt. Frolands Verk vitner om Froland som en industrialisert storhetstid med mineralutvinning og tømmerfløting. Kulturminner fra senere tider er ruinene fra industrivirksomheten ved Osevollen (Øyvann). Generelt er eksisterende bygningsmasse i Froland relativt ny.

Froland som en skogbrukskommune er ikke truet som følge av utbyggingspress og tetthet i og rundt sentrumsområde Osedalen. Det som særpreger en bygd er rom og åpent landskap mellom bebyggelsen. Fremtidig utbygging og fortetning i sentrumsområde kan medføre en endring fra bygdpreg til mer bypreg. Ved å ivareta det sentrumsnære landbruksarealene kan dette medføre å opprettholde Froland som en bygd. Selv om de gamle ferdselsvegene ikke ligger i sentrumsområde, ligger de i kant av bygda med et viss utbyggingspress. Det vil derfor være viktig å ivareta dem. Froland som en industrialisert storhetstid må ansees som historie, men som historie er den viktig å ivareta. Fremtiden vil vise om industrien vil få en oppsving i Froland, men det må i så fall ansees som ny industrialder.

Vann og vassdrag.

Tettstedet bærer også preg av å ha en elv rennene på siden av tettstedet. Det er ikke mye rester av tiden som veier for tømmerfløting. Vann virker tiltrekkende på mennesker, og innsjøene og områdene rundt er attraktivt for friluftsliv. Innsjøer, tjern, elver, bekker og kanaler har også stor økologisk verdi og overgangen mellom land og vann har et særlig rikt biologisk mangfold. Froland har kalket og fortsatt kalker for å motvirke sur nedbør. Regionalt så settes det inn mye ressurser for at Nidelva skal bli en god lakseførende elv igjen. Lilleelv er en av få elver med gjenlevende elvemuslinger. Det er generelt godt med fiske (øret og abbor) i vann og vassdrag i Froland. Biotopene er sårbare for ødeleggelse som følge av terrenginngrep.

Fortetting representerer generelt en utfordring for mindre vassdrag og bekker. Samtidig kan utbygging og fornying gir mulighet til å synliggjøre noe av «det skjulte vannet» som igjen kan gi fine opplevelseskvaliteter i tettbebygde områder. Regulert gang- og sykkelveg i områdeplanen for Langåsen, som planlegges langs med Songebekken, er et eksempel der man prøver å dra nytte av opplevelseskvaliteten fra bekken.

Naturmiljø og biologisk mangfold.

Sammenhengende naturlandskaper har stor betydning som leveområde og spredningskorridorer for plante- og dyrearter. I Froland har vi 18 områder som er båndlagt som naturvernområder, de fleste som følge av frivillig vern. Disse er i dag vernet gjennom naturvernloven. Forvaltning og gjennomføring av tiltak i slike områder må tilpasses rammene i verneforskriften og evt. forvaltningsplan for det aktuelle verneområdet.

Før et område legges ut til utbygging må området kartlegge naturmangfoldet i området. I Froland er det spesielt for sinoberbillen og lokaliteter med gamle hule eiketrær.

Våtmarksområde ved Trevann ved Frolands verk og ved utløpet elva fra Tveitentjenn, er et statlig sikret friluftsområde for å ivareta våtmarks fuglene.

Bekjempelse av fremmede (svartelistede) arter er en utfordring.

3 Planens forslag – handlingsdel.

Grep i planen - med utgangspunkt i plan- og bygningsloven.

I planprogrammet er det lagt opp til at det skal brukes arealformål grønnstruktur i plankartet for viktige natur- og friluftsområder, i henhold til plan- og bygningsloven.

Arealformål grønnstruktur er i planen benyttet på statlige sikra friluftsliv, kommunens kartlagte friluftsområder (meldt inn til miljødirektoratet), naturtyper (miljødirektoratet), utvalgte naturtyper (miljødirektoratet), kulturmiljølokaliteter (riksantikvaren), idrettsanlegg og uteoppholdsareal (kommuneplanens arealdel), og nødvendig landbruks-, natur – og friluftsområde LNF (kommuneplanens arealdel). Med nødvendig LNF-områder menes areal for å få et sammenhengende naturområde i tilknytting til avmerket tursti, merket sti, sti, og fremtidig tursti.

Fulldyrket, overflatedyrket jord (NIBIO) har fått arealformål fulldyrket jord og er gjort for å vise at det ikke er åpent for allmenn ferdsel, men bidrar visuelt for opplevelsen av bruk av nærliggende sti, tursti.

Dyrkbar jord (NIBIO) har fått arealformål Dyrkbar jord. Den er åpen for allmenn ferdsel, men kan forandre karakter.

Lekearealer inkludert bal løkke har fått arealformål Lekeareal.

Merket sti (Friluftslivet Sør) har fått egen linjesymbol.

Sti (fra gjeldende reguleringsplaner og i tilknytting til regulerte lekeplasser) har fått egen linjesymbol.

Linjesymbolet Tursti er eksisterende turstier og turstier som formannskapet har foreslått utbygget.

Linjesymbolet Tursti fremtidig er vedtatt G/S-vei (tursti) i gjeldende reguleringsplan men som ikke er utbygget (Songe), og foreslått tursti som formannskapet finner interessant/verdifullt men som må sees nærmere på en gang i fremtiden (langs Nidelva – til Froland Kirke).

Framtidig reguleringsplan skal da sikre frilufts verdiene -, natur- og/eller landskapsverdiene i området og avveie utbygging i forhold til disse.

Staten har anledning til å verne naturområder av spesiell karakter. Innenfor kommunens grenser er det flere naturreservater og landskapsvernområder. Arealene som fra tidligere har vært vernet etter naturvernloven har samme status i denne planen.

Prinsipielle grep.

Folkehelse og bærekraftig arealforvaltning:

Planen skal bidra til å dekke befolkningens behov for områder for friluftsliv, rekreasjon og lek. Innbyggere og tilreisende skal sikres viktige turforbindelser og rekreasjons- og aktivitetsområder i nærmiljøet.

Planen skal bidra til å fremme en bærekraftig forvaltning av arealer og natur- og landskapsverdier. Grønne lunger, turforbindelser og rekreasjonsområder skal sikres mot nedbygging.

Nærhet og tilgjengelighet - for alle.

Kommunen har etter folkehelseloven et ansvar for å legge forholdene til rette for befolkningens behov for fysisk aktivitet. Det betyr for eksempel å gjøre det lettere å være fysisk aktiv i både hverdag og fritid, og at omgivelsene innbyr til lek og fysisk utfoldelse enten det er i skolegården, barnehagen eller i nærmiljøet. Undersøkelser viser at turgåing og annen egenorganisert utendørsaktivitet er den foretrukne treningsformen for en stor andel av befolkningen. Tilrettelegging for disse aktivitetene er derfor et effektivt tiltak for å nå mange. Små barn, eldre og mennesker med funksjonsnedsettelser er særlig avhengig av bolignære naturområder for å kunne ha en aktiv hverdag. Derfor må det prioriteres å sikre grønnstruktur nær boligkonsentrasjonene og det må settes et mål om at alle innbyggere skal ha tilgang til lekeplass og egnet turområde/sammenheng innafor kort gangavstand fra boligen. Dessuten bør alle offentlige byrom, lekeplasser og møteplasser utformes med høy tilgjengelighet og flere turveier utformes etter standard for universell utforming.

Opplevelser, variasjon og møter mellom mennesker.

Kvaliteter i det fysiske miljøet betyr mye for mulighet og lyst til en aktiv og sosial hverdag. Ulike livsfaser eller kulturell bakgrunn kan være utgangspunkt for forskjellige ønsker for og behov til grønnstrukturen. Skogsområder, innsjøer og bekker er for mange tiltrekkende turområder, men også lokale grønne lunger, torv, strender, brygger og lekeplasser kan være attraktive turmål og egnede områder for utendørs aktivitet, naturopplevelse og møter med andre mennesker. Den urbane grønnstrukturen kan dermed ha en viktig rolle både friluftsliv og som arena for sosialt liv. Det er derfor viktig at grønnstrukturen planlegges med tanke på varierende behov for opplevelse og rekreasjon. Det må stilles kvalitetskrav til uteoppholdsarealer og lekeplasser, og det bør være et mål at offentlige plasser, rom og grønne lunger utformes med tanke på at de skal fungere som sosiale møteplasser på tvers av generasjoner og kulturer.

Sammenheng.

Et nettverk av allment tilgjengelige grøntområder bundet sammen med trygge forbindelser for gående og syklende er viktig både for rekreasjon og for reiser til fots eller på sykkel til og fra skole, fritidsaktiviteter og arbeid. Det må legges slik at det blir attraktivt og trygt å sykle eller gå istedenfor å kjøre bil. For dyre- og planteliv er sammenheng i grønnstrukturen viktig for å sikre gode livs - og spredningsmuligheter for planter og dyr.

Naturens egenverdi.

Naturen har utover å ha verdi for menneskers bruk, opplevelse og overlevelse også egenverdi. Å erkjenne naturens egenverdi innebærer en aksept av at naturen innehar ideelle rettigheter, dvs. et vern mot krenkelser, herunder at andre livsformer, uavhengig av om de er til nytte for menneskene har en selvfølgelig rett til å eksistere.

Tap av naturmangfold er en av de største miljøtrusler verden står overfor og arealbruk defineres som den desidert største trussel mot naturens mangfold. Kommunen er myndighetsutøver på en rekke felt som har betydning for hvordan naturen forvaltes innafor arealplanlegging, byggesaksmyndighet, jord- og skogbruk og forurensning. Det er viktig at kommunen tar kunnskapsbaserte og forutsigelige standpunkt for å verne viktige naturverdier.

Tematiske beskrivelse av planforslaget.

Friluftsliv.

Utenfor Sentrum.

Skiløyper regionale og lokale ligger i landbruks-, natur- og friluftsområder (LNF), i perifer avstand fra sentrum. Utbyggingsinteressene rundt regionale friluftsområdene er utbygging av fritidsboliger, men disse interessene er ikke motstridende. Skiløypene er en fasilitet som gjør området attraktivt som utbyggingsområde for fritidsboliger. Utfordringen er å holde fritidsboligene i såpass avstand fra skiløypene at det ikke går utover naturopplevelsen ved skiløypene. Himmelsyna og området rundt er regulert i kommuneplanens arealdel med en hensynssone friluftsliv.

Skiløypene ved grendelagene er anlagt og drevet av grendelaget selv, og er hovedsakelig anlagt for å være et tilskudd til, og øke samholdet i grenda. Utbyggingen av Arendal lufthavn avd. Gullknapp og ny adkomstvei til den, legger et viss utbyggingspress mot disse arealene. Ny adkomstvei til flyplassen vil medføre mer utbygging, da først og fremst industri.

Det er rikelig med sammenhengende naturområder ved skiløypene. Da disse ikke ligger i nærområde til bebyggelse, så er skiløypene anlagt med parkeringsplasser og beregnet for tilkjørende. Skiløypene ved grendene utnyttes eksisterende parkeringsplasser ved grendehus, togstasjoner, o.l. Øynastua og Granestua er sosiale samlingsplasser, men utenom dem er det ikke anlagt anlegg for avfallshåndtering og toaletter. Skiløypene er godt merket. Løypene er ikke universell utformet eller gjort innretninger for universell tilnærming.

Froland kommune har en rekke merket fotturer i flotte skogsområder og heier. Alle ligger i LNF-områder i kommuneplans arealdel. Disse ligger utenfor sentrum. Noen har oppstart fra

grendeområde, mens andre fra fritidsboligområde og noen som ikke har noen naturlig oppstarts punkt på. Over halvparten av disse har offentlig tilgjengelig parkeringsplasser tilknyttet løypa. Destinasjon for løypa er utsiktspunkt eller rundtur langs vann. Det er ikke gjort tiltak for universell tilgjengelighet. Løypene ligger utenfor tettstedene og er ikke presset av utbygging.

I Froland er det flere umerket stier. Alle ligger i LNF-områder i kommuneplanens arealdel og ligger i perifere områder i kommunen. Det er ikke tilrettelagt for parkeringsplasser, avfallsdunker eller toaletter.

Fiskeplass ved Blengsvannet, anlagt for bevegelseshemmede, har parkeringsplasser og er universelt utformet. Den er ikke utstyrt med avfallsdunker eller toalett.

For at Froland kommune skal være en opplevelse for en sykkeltur er det ikke så mye tilrigging som skal til. Det er viktig å beholde de gamle ferdselsvegene og gamle rasteplasser. Disse kan utstyres med avfallsdunker, eventuelt også toalettløsninger som f.eks. rasteplassen på Hynnekleiv.

I planen	Aktuell oppfølging utenfor planen.
• Retningslinjer som sikrer naturmangfoldet og naturtyper før tiltak igangsettes. • Retningslinjer som bevarer landskapsverdier rundt løypene. • Retningslinjer som fraråder privatisering inn mot løypene • Retningslinjer som sikrer videreføring av eksisterende (umerket) stier. • Retningslinjer som pålegger å tilstreber for å få et sammenhengende naturområde før nye planer tillates.	• Parkeringsplassene og gamle rasteplasser åpent for allmennheten, samt fiskeplassen v/Blengsvannet kan gjøres mer universelt tilpasset, ved å utstyre dem med bord og benker, anlegg for avfallshåndtering og toaletter.

Sentrumsnære områder.

Lysløypene i Froland må sies å være turstier i nærområde til Mykland og til Stimoen. Disse er et friluftstilbud beregnet for nærområde, men også et turområde for de nærliggende skolene og idrettslag. Løypa i Mykland ligger i kommuneplanens arealplan i arealformål LNF, mens deler av løypa på Stimoen ligger i formål idrettsanlegg, resterende ordinært LNF. Ved løypa på Stimoen er det anlagt treningsapparater og er tilknyttet en liten skytebane. Det foregår en prosess for å utbedre området til et

regionalt skiskytteranlegg. Det må påregnes endringer i området. Det er parkeringsplasser i skolenes områder. Det finnes ingen anlegg for avfallshåndtering eller toaletter. Løypene er ikke universell utformet eller gjort innretninger for universell tilnærming. Det er ingen direkte press på naturarealene til løypene, men fremtidig utbygging av boligområde på Liheia må ny bebyggelse holdes på en slik avstand at det ikke sjenerer lysløypa på Stimoen. På Mykland er det avsatt et område for fremtidig fritidsboliger inntil lysløypa. Også her vil ny bebyggelse måtte holde såpass avstand at det ikke sjenerer lysløypa. Utbyggingsområde fremtidig fritidsbebyggelse på Mykland har vært avmerket på kommuneplankartet gjennom flere kommuneplanperioder uten at det har resultert i noen utbygging.

Turstien med oppstart ved Osevollen til nedre del av Nesbakken, langs med Nidelva er en nærturløype. Deler av løypa ligger i kommuneplanens arealdel med formål uteoppholdsareal, mens resterende del av løypa ligger i ordinært LNF-område. Osevollen, utløpet av Songeelva, er det anlagt tennisbane og sandvollybane. På den andre siden av utløpet ser man ruinene av en forsvunnen industrivirksomhet og er av kulturhistorisk interesse. Det er anlagt bord og benker og avfallsdunker. Og det er toaletter her. Her er fint område for fisking og bading. Det er også anlagt parkeringsplasser. Plassen Osevollen er tilgjengelig med veien Stusshammen og Osevollveien, og må ansees som universell tilgjengelig. Selve turstien har fine slage sletter, men med noen få bratte partier. Den kan derfor ikke ansees som universell utformet. Løypa er ikke utstyrt med lys. Løypa ligger på et såpass lavt nivå fra øvrige bolig bebyggelse at det ikke er direkte press på naturarealene. Men, boligbebyggelsen vil gjerne ha del av utsikten til Nidelva og presser seg lengst ut mot skrenten. Bebyggelse for nærme løypa kan virke sjenerende.

Badeplasser tilgjengelige for publikum er anlagt med parkeringsplasser og avfallsdunker. De er ikke utstyrt med toalett. Disse er nok universelt tilgjengelig, men kunne hatt anlegg for å komme ned og i vannet. De er ikke presset av utbygging.

Ridebanen på Skarsbru er i kommuneplanens arealdel merket idrettsanlegg. Det er tilgjengelige parkeringsplasser til anlegget. Fra ridebanen er det forbindelser til stinett både sørlig og nordlig retning. Det er ingen anlegg av toaletter, avfallsdunker, bord eller benker. Selve ridebanen er ikke utbyggingspresset, men stinettet i sørlig retning kan komme i interessekonflikt dersom lysløypa på Stimoen blir utvidet som følge av planprosessen til skiskytteranlegg.

Idrettsanlegget på Kringla er i kommuneplanens arealdel merket idrettsanlegg. Den ligger i nær tilknytting til lysløypa på Stimoen. Den grenser også til Songeelva. Det er ikke anlagt bord eller benker her. Toalett finnes inne i

klubblokale og det er avfallsdunker. Det er anlagt parkeringsplasser her og plassen må regnes som universelt tilgjengelig. Området er ikke utbyggingspresset av andre formåler.

Planlagt gang- og sykkelveien over Songe som ligger i områdeplanen Langåsen vil gjøre idrettsanlegget på Kringla, idrettsanlegget Frolandia og skolen på Mjølhus bedre tilgjengelig. Den vil trygge skolevegen for beboerne i vest. Den bør anlegges universelt utformet. Den vil først være realiserbar etter at fjellet Langåsen er blitt sprengt ned.

Ny tursti i dette planforslaget er fra barnehagen på Bliksåsen opp mellom store og lille Vrålshei til Besstjenn. På sikt må det anlegges tursti i den gamle traktorslepet fra Rislandsveien til Tveiten. Og turstien bør følge traktorslepet fra Tveittjenn til Bliksåsen. Slik blir det en rundløype og nærturløype fra Bliksåsen. Traseene ligger i kommuneplanens arealdel som ordinært LNF-område. Løypa vil kunne lette tilgjengeligheten til Bess-, Tveit- og Boråstjenn. Alle tjernene er det fiske- og bademuligheter til. Fra de høyeste stedene fra Bliksåsen i vest vil man få god utsikt mot vest og innover i landet. Det bør anlegges bord og benk på utvalgte steder for å dele turstien opp i etapper og hvilepunkter, slik at de blir lettere å gjennomføre turene også for dem som ikke innehaver den beste fysiske formen. Det vil være mulighet for parkering ved Bliksåsen barnehage, utenom dagtid. Turstien går gjennom så kupert terreng at det ikke er mulig å få den universelt tilpasset. Kanskje kan man oppnå at bakkene blir såpass gode at man med god fysisk form klarer å skyve en lett barnevogn gjennom turstien. Lys trygger turstien og det bør vurderes. Det finnes på markedet gatelys drevet av solceller. Og den bør skiltes tilstrekkelig.

Det er tegnet inn på kartet fremtidig tursti fra Froland Kirke langs med Nidelva og til Osevollen. Det foreligger ingen umiddelbare planer for å realisere en slik tursti og er egentlig markert for å vise muligheten. Tanken er at den skal anlegges i kant av jordbruksområde og skråningen ned mot Nidelva. Og tanken er at det planlegges med lys og skiltes. Dersom den skulle bli realisert bør universell tilpasning ligge som en forutsetning. Den bør kunne fungere som et alternativ til å komme seg til kirken uten å bruke bil. Utfordringen er å anlegge den uten at det skal gå nevneverdig ut over jordbruksarealet og holde avstand fra flomsonen.

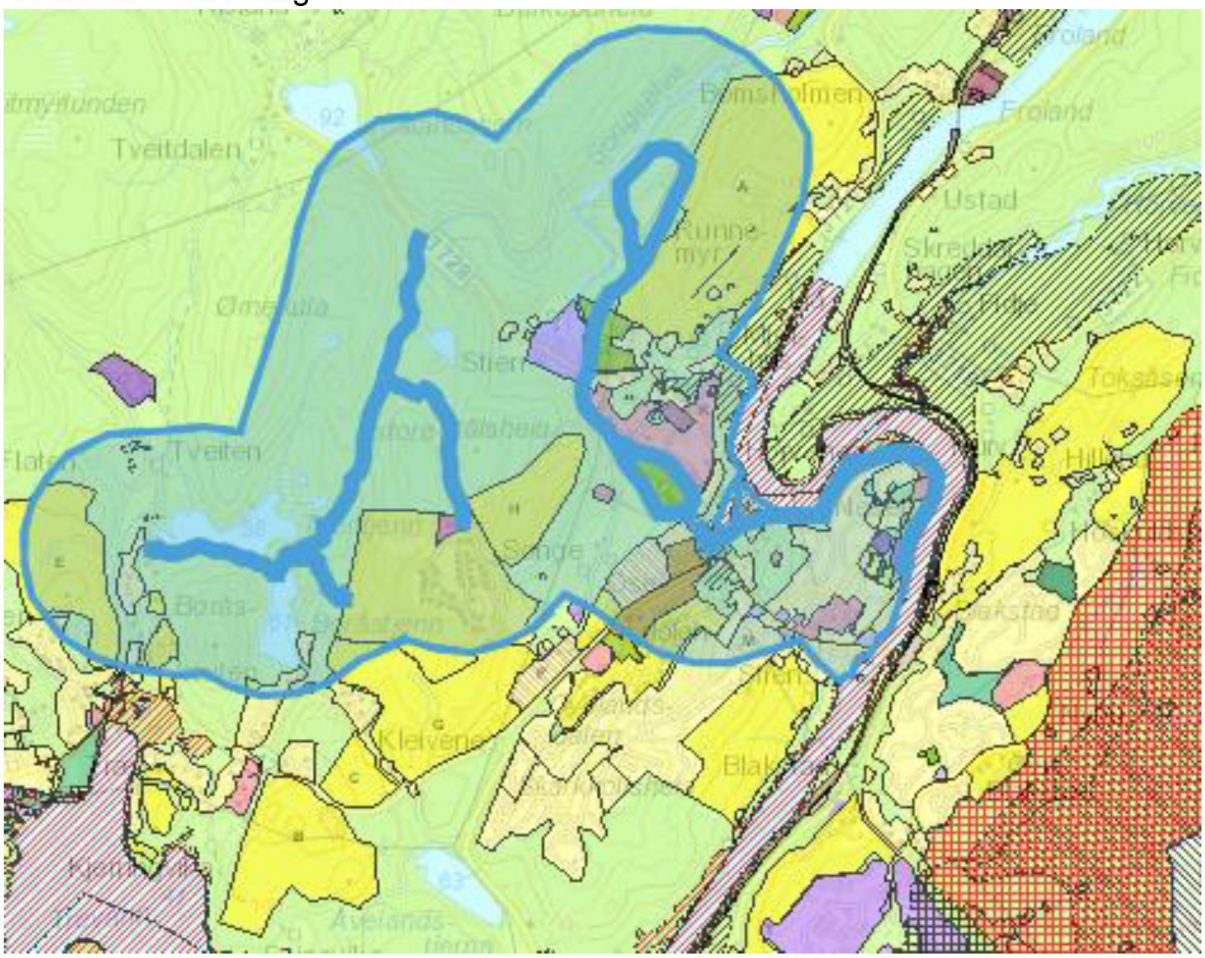
Den gamle byvegen er tegnet inn som markert sti på kartet. Store deler av veien går over eksisterende skogsveger, kommunale veger, felles private veger, og fylkeskommunale veger. Den delen som er kategorisert som sti er delen opp mot kommunegrensen mot Arendal. I forbindelse med planlegging av ny adkomstveg til Arendal Lufthavn avd. Gullknapp og utlegg av nytt industriområde i dette område, ble det i kommuneplanen lagt en hensynssone over området i

påvente av reguleringsplan. Det er en forutsetning for videre planlegging at friluftsliv er en av temaene som skal reguleres i den planen. For å gi et nær-tursti tilbud for den østre del av sentrumsområde (Blakstadheia boligområde) foreslås å oppgradere stien til tursti kvalitet.

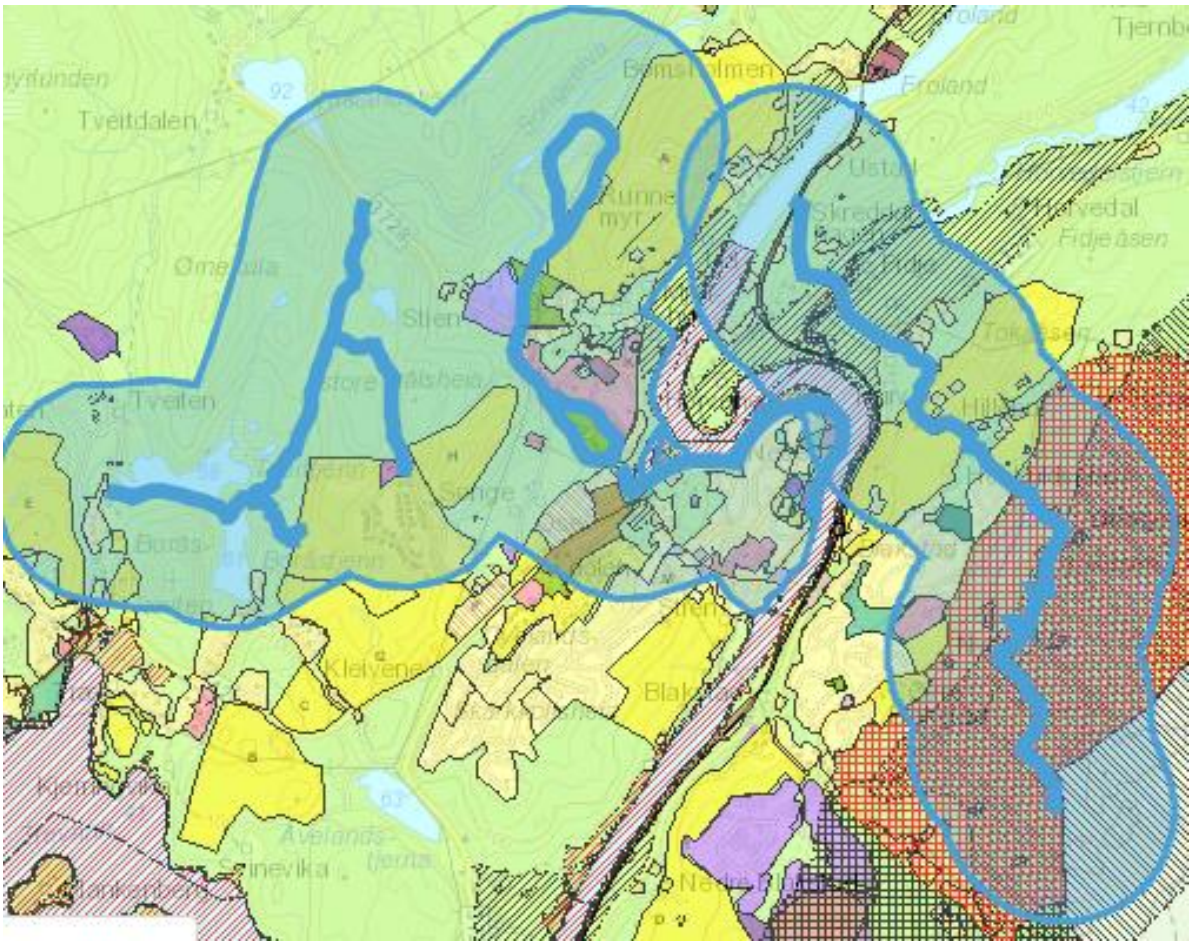
I planen	Aktuell oppfølging utenfor planen.
• Retningslinjer som sikrer naturmangfoldet og naturtyper før tiltak igangsettes. • Retningslinjer som bevarer landskapsverdier rundt løypene. • Retningslinjer som fraråder privatisering inn mot løypene • Retningslinjer som sikrer videreføring av eksisterende (umerket) stier. • Retningslinjer som pålegger å tilstreber for å få et sammenhengende naturområde før nye planer tillates. • Retningslinje om å ha et tursti-tilbud innenfor nærområdet for sentrumsnære boligområder. • Ny nær-tursti fra Bliksåsen rundt lille Vrålshei, med forgreining til Tveiten i vest og Rislandsveien i øst.	• Parkeringsplassene og andre destinasjonsplasser (f.eks. badeplasser, ridebanen) som er åpne for allmennheten kan gjøres mer universelt tilpasset, ved å utstyre dem med bord og benker, anlegg for avfallshåndtering og toaletter. • Generelt skilting og markering av turstier, spesielt skilting og markering av områder med kulturhistorisk interesse. • Skilting av badeplassene. • Rampe ned til vann på badeplasser til hjelp for bevegelseshemmede. • Gatelys av turstier for å trygge området. Kan f.eks. være drevet av solceller for å få et klimaaspekter på tiltaket. • Skiltet stier tillatt for riding. • Planlagt gang- og sykkelveien over Songe (ligger i områdeplanen for Langåsen). • Fremtidig tursti fra Froland kirke langs med Nidelva og til Osevollen. • Den gamle byvegen fra kommunegrensen til Arendal og til den tilkobles skogsvegen Gullknappveien utbedres til tursti-kvalitet. (må reguleres ifm. Påventet reguleringsplan for ny adkomstvei til Arendal lufthavn avd. Gullknapp).

Dekker planforslaget turområde for hele sentrum.

Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv setter en ambisjon om at alle tettsteder skal ha maksimalt 500 meter fra bostedet til et sammenhengende nettverk av ferdselsårer. I underliggende kartutsnitt med inntegnet sone 500 meter fra eksisterende turstier/lysløype og foreslåtte tursti, lagt på kommuneplankartet ser man hvilke del av boligområdene som er innenfor og hvilke som da ikke innfrir ambisjonen.

Som kartet viser så dekkes sørlig del av sentrum (Langedal/Ovelandsheia) dårlig opp med lett tilgang til tursti. Vestlig del av sentrum (Blakstadheia/Mølla) dekkes også dårlig opp men her vil det i forbindelse med ny anleggsvei til Arendal lufthavn avd. Gullknapp også bli regulert for friluftsinteresser, og da særlig den gamle byvegen. Det bør legges nødvendige føringer for tiltak for å gjøre den om til tursti-kvalitet. Dekningen blir da som illustrert under:

Fremdeles er det noe dårlig tursti-tilbud sørvest for sentrum.

Id.nr.	Tursti	Status	Tiltak	Andre tiltak ut over planen
Id.nr.1	Bliksåsen (Bliksåsen-Blengstjern)	• Delvis oppgått sti. • Utsatt for overvann	• Vegetasjonsrydding. • Anlegg tursti bredde 2 m med godt underlag. • Drenert for overvann • Skilting	• Bord og benk ved Blengstjern
Id.nr.2	Bliksåsen (Blengstjern – Tveittjern)	• Traktorslepe. • Farbar for funksjonsfriske. • Utsatt for overvann	• Anlegg tursti bredde 2 m med godt underlag. • Drenert for overvann • Skilting	• Bord og benk ved Tveittjern
Id.nr.3	Bliksåsen (Tveittjern-Bliksåsen)	• Traktorslepe. • Farbar for funksjonsfriske. • Utsatt for overvann • Delområde 2 på Bliksåsen bør bygges ut først.	• Anlegg tursti bredde 2 m med godt underlag. • Drenert for overvann • Skilting	
Id.nr.4	Bliksåsen (Blengstjern–Rislandsvei)	• Skogsvei. • Farbar for funksjonsfriske. • Utsatt for overvann	• Anlegg tursti bredde 2 m med godt underlag. • Drenert for overvann • Skilting	
Id.nr.5	Bliksåsen (østre	• Skogsvei. • Farbar for funksjonsfriske.	• Anlegg tursti bredde 2 m med godt underlag.	

	Tveittjenn-Tveiten)	• Utsatt for overvann	• Drenert for overvann • Skilting	

Id.nr.	Tursti	Status	Tiltak	Andre tiltak ut over planen
Id.nr.6	Gangvei over Songe	• Regulert Langåsenplanen. • Ikke farbar.		• Kan først anlegges etter Langåsen er sprengt ned.

Id.nr.	Tursti	Status	Tiltak	Andre tiltak ut over planen
Id.nr.7	Froland kirke-Osevollen	• Ikke farbar		• Må reguleres • Må avklares mht. landbruksareal • Må prosjekteres • Må skiltes generelt, spesielt kulturhistorisk.

Id.nr.	Tursti	Status	Tiltak	Andre tiltak ut over planen
Id.	Gamle byvegen	• Merket sti (kommunegrensen-Gullknappvegen) • Kjørbar veg (Gullknappvegen – Ustad) • Farbar for funksjonsfriske. • Utsatt for overvann		• Kan ikke realiseres før regulering av ny adkomstvei Gullknapp • Skiltes spesielt kulturhistorisk. (kommunegrensen-Gullknappvegen) • Anlegg tursti bredde 2 m med godt underlag. • Drenert for overvann (hele turstien) • Må skiltes generelt.

Retningslinjer.

Generelle retningslinjer.

1 Avgrensing.

Planområdet omfatter hele Froland kommune.

Plankartet viser Osedalen sentrum +.

2 Områder med viktige natur- og landskapsverdier.

2.1 Naturmangfold.

a) Hensynet til naturmangfoldet på stedet skal alltid avklares før tiltak, (jmf. naturmangfoldloven kap. 2 om alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk).
b) I områder hvor det er registrert naturtyper med nasjonal verdi tillates ikke tiltak som kan forringe naturverdiene.

2.2 Landskap og vegetasjon.

a) Reguleringsplaner skal utformes bevisst i forhold til viktige siktlinjer, viktige landskapstrekk som heier og jordbrukslandskap. Fjernvirkning fra sentrale utsiktspunkter skal dokumenteres.

b) Det skal ikke gjøres varige inngrep i grønnstruktur i utbyggingsområde, vegetasjon eller markflater, med mindre dette fremgår av godkjent reguleringsplan, utomhusplan eller skjøtselsplan.
c) Kommunen kan kreve sikring av natur og gjøre vedtak om kompenserende tiltak for grønnstruktur eller andre viktige landskapselementer.

2.3 Vassdrag.

a) Åpne bekker med tilhørende kantvegetasjon skal bevares.

3 Forholdet mellom grønnstrukturformål og tilgrensende områder.

a) Tilpasninger av fyllinger og skjæringer mot grønnstruktur skal skje innenfor arealformål bebyggelse og anlegg eller samferdselsanlegg. Unntaket kan gjøres der terrengtilpasning kan inngå som del av tilretteleggingstiltak og der tilpasningen er vist i godkjent illustrasjons-/utomhusplan.
b) Tiltak på områder som grenser til grønnstruktur bør utføres slik at det er tydelig skille mellom offentlig og privat areal. Tiltak som medfører at den offentlige grønnstrukturen oppleves som privatisert bør unngås.
c) Byggegrense mot friområder skal være minimum 4 meter.

4 Uteareal for opphold, lek, rekreasjon og idrett.

4.1 Uteoppholdsareal for skoler og barnehager.

a) Eksisterende terreng og vegetasjon innenfor skolenes og barnehagenes områder som kan være egnet som lek- og oppholdsarealer skal i størst mulig grad bevares for å gi mulighet for bevegelse i variert terreng, fri lek og naturopplevelse.

4.2 Omdisponering av friområder og områder for lek.

Ved omdisponering av arealer som i planer er avsatt til fellesareal eller friområde som er i bruk eller er egnet for lek, skal det skaffes fullverdig erstatning. Erstatning skal også skaffes ved utbygging eller omdisponering av uregulert areal som barn bruker som lekeareal. (Jmf. Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen. Pkt. 5d)

5 Stier og turveisammenhenger.

a) Ved tiltak (pbl § 1-6) skal viktige eksisterende stier og snarveier videreføres.
b) Ved planlegging og utbygging av (større områder) Skal det tilstrebes å etablere et overordnet turveinett hvor de sentrale delene omgis av et turdrag. Jmf. Retningslinje 5.1, og det skal skapes sammenheng mellom ny intern grønnstruktur/Sti-/turveinett og eksisterende tilgrensende grønnstruktur/sti-/turveinett. Det skal tilstrebes å lage rundløyper.

6 Retningslinje for turstier.

Avstand mellom bolig og sikker atkomst til nære turområder bør ikke være mer enn 500 meter.

7 Grønnstruktur (jmf. pbl § 11-7 nr. 3).

a) Innenfor formålet grønnstruktur, er det tillatt å legge til rette for lek, tursti- og løypesammenhenger og friluftsliv. Ved tiltak skal eksisterende verdifulle landskapsformer og naturlig vegetasjon bevares.

8 Turstier.

Skogsmaskiner har tillatelse til å kjøre turstien for nødvendig skogbruksdrift.

9 Lysløype.

Retningslinje:

Sideareal skal i nødvendig grad tilrettelegges for opphold og rasting. Benker, bord og avfallsbeholdere skal plasseres langs veien som del av anlegget, og skal tilstrebe prinsippet om universell utforming.

Strategier for gjennomføring og videre oppfølging

Nye tiltak foreslått i denne planen, d.v.s. tursti med adkomst fra Bliksåsen med rundtur rundt Lille Vrålshei og forgreining til Rislandsveien og Tveiten, ansees å være i samsvar med arealformålet i kommuneplanen (LNF). Det må foretas en prosjektering av turstien, men siden turstien i store deler følger eksisterende traktorslepe/skogsvei vil tiltaket være av mindre stedlige endringer og må kunne ansees som ikke søknadspliktig tiltak jmf. Plan- og bygningsloven § 20-5 e).

Foreslåtte tiltak som ikke inngår i denne planen, må vurderes om de er søknadspliktige. Oppsetning av skilt, avfallsdunker, bord og benker, gatelys er tiltak som normalt ikke er søknadspliktige jmf. Plan- og bygningsloven § 20-5 e). Derimot vil oppføring av toaletter måtte bygge anmeldes da dette kan virke skjemmende for berørte i nærområde. Rampe ned mot vann for å hjelpe bevegelseshemmede ut i badevann må også bygge anmeldes som følge av at det må dispenseres fra byggeforbud sonen fra alle vann.

Foreslått tursti Froland kirke – Osevollen, og som ikke er en del av denne planen, må det utarbeides en reguleringsplan på. Her vil det være motstridende interesser mellom friluftsliv og jordbruk, samt at her vil det være flere berørte som må få komme med innspill til en slik plan. Her vil det være omfattende prosjekteringsarbeid da man arbeider med jomfruelig terreng med kløfter ut mot Nidelva som må forseres.

Foreslått endring av merket sti til tursti av den gamle byvegen, og som ikke er en del av denne

planen, må det også utarbeides en reguleringsplan på. Tiltaket er kanskje ikke i så stort omfang, men det skal reguleres inn nye elementer som ny adkomstvei til flyplassen og nye områder til industri, så det her vil være motstridende interesser som planen skal ta hensyn til og ivareta.

Områdeplanen for Langåsen som har regulert traseen for gang- og sykkelvei over Songe, stiller krav til detaljplanlegging og traseen må oppfattes som rammevilkår for påfølgende detaljplaner. Den er ikke en del av denne planen. Også den må det foretas en omfattende prosjektering av traseen, da også denne går i jomfruelig terreng.

Kommuneøkonomien avgjør når tiltakene kan realiseres. Rundturen ved Lille Vrålshei er løype som må realiseres i etapper. Den mest «krøkkete» delen er den fra Bliksåsen barnehage til Bessetjenn. Den øvrige delen er fremkommelig, men tiltakene som gjøres, skal medføre at flere tar turstien i bruk «lavterskel tilbud». Kommunens kultur- og næringsrådgiver følger opp med å søke tilskuddsmidler etappevis ihht. Utbyggingen.

Forutsetningen for kommunens Grønnstruktur- og turstiplanen er samarbeid og samråd med grunneierne. Friluftsloven § 35 gir riktignok kommunen rett til merke opp turstier i utmark og bygge nødvendige bruer og klopper for å lette ferdselen for allmennheten, uten grunneierens samtykke. Men, kommunen har sett på det som en styrke for planen at grunneieren er med på laget.

Regulert gang- og sykkelvei over Songe, er først og fremst et tiltak for å fremme trygge skoleveier. Men p.g.a. at den vil gå langs med Songebekken og langs med flotte jordbruksarealer, regner man med at den også vil kunne fungere som attraktivt tursti.

Også foreslåtte tursti Froland kirke – Osevollen, og gamle byvegen, vil kunne ha kombinerte formål, da disse enten i seg selv er av kulturhistorisk interesse eller at traseen går gjennom områder med kulturhistorisk interesse.

Kommunen bør oppfordre til lokal dugnadsarbeid. Lokale lag som f.eks. idrettslag og historielag bør kunne inngås avtale med merking og skilting av turstier. Og avtalen bør også kunne omfatte en jevnlig rydding av krattskog som sprer seg ut over turstien.

Nasjonal handlingsplan for statlig sikring og tilrettelegging av friluftslivsområder fra 2013 med planlegging av friluftsliv frem til 2020, forventes å bli revidert. Handlingsplanens mål er å opprettholde og øke friluftslivsaktiviteten i alle grupper av befolkningen. Etter forutgående søknad fra kommunen eller friluftsråd kan staten sikre friluftslivsområder enten ved erverv eller ved inngåelse av avtaler om varig bruksrett med grunneier. Dette er mest aktuelt for kystsonen, men det har blitt sikret områder i innlandet, hovedsakelig ved vassdrag.

Medvirkning

Det ble annonsert oppstart av planarbeid og lagt ut til offentlig ettersyn forslag til planprogram den 29.11.2017. Det ble også etterlyst innspill til det kommende planarbeidet.

Det ble mottatt 3 høringsuttalelser, fra Aust-Agder fylkeskommune, fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder og Statens Vegvesen.

Forslaget til Planprogrammet til Grønnstruktur- og turstiplan ble vedtatt av kommunestyret den 15.03.2018.

Det ble startet en tverrfaglig arbeidsgruppe. Representanten fra Froland Skole innhentet innspill og synspunkter fra elevrådet.

Den tverrfaglige arbeidsgruppen og elevrådet fremmet følgende forslag til innspill:

- Fra Skarsbru travbane til lysløypa vest.
- Fra Lysløypa vest til Rislandsveien ved Tverrbekken.
- Fra Rislandsveien ved Tverrbekken til Bessetjenn.
- Fra Bessetjenn til Tveittjenn.
- Fra Bliksåsen vest til Tveittjenn/Boråstjenn.
- Fra Tveittjenn til Tveiten
- Fra Bessetjenn til Bliksåsen.
- Fra Kringla, langs med Songebekken til Songe/Bliksåsen.
- Fra Bliksåsen, kløfta store Vralshei/Songehei til Kringla.
- Fra Bliksåsen, langs Songedalen og ned til Kringla.
- Fra Boråsen til Tveittjenn/Boråstjenn.
- Fra Ovelandstjenna til Kalvodden.
- Fra Ovelandsheia v/Innersvingen til Ovelandstjenna.
- Fra Ovelandstjenna til Rødlendeveien.
- Fra Froland Kirke langs med Nidelva til Osevollen.
- Fra Hurveneset, langs østsiden av Nidelv til Blakstad bru.
- Fra Hurvenes (gangbru) til Mjølhusmoen/Sagstuen.
- Fra Osetoppen og ned til Frolandsveien (Kartmyr).

Forslagene fra arbeidsgruppen ble løftet fram uten omtanke på kostnadsvurdering og nytte. Det ble allikevel gjort en grovkalkyle og formannskapet gjennomgikk forslagene i deres møte den 11.09.2018. Formannskapet vedtok at 3 aktuelle turstier skulle administrasjonen jobbe videre med, bl.a. ta kontakt med grunneiere og gjøre nøyere kostnadsberegninger. De 3 aktuelle turstiene var:

- Rundløype: Sentrum - Rødlende - Oveland - sentrum
- Fra Osetoppen ned til Frolandsveien (Kartmyr), ev. forlengelse til Rådyrveien
- Fra Bliksåsen til Bessetjenn.

Det kom forskjellige tilbakemeldinger fra grunneierne til de berørte forslagene til turstier. Noen av forslagene var uønsket og noen grunneiere gav positiv tilbakemelding, men med forslag om noen endringer. Arbeidsgruppen mente at Bliksåsen til Bessetjenn med utvidelse rundt Lille Vrålshei, med stiforbindelse mot Rislandsveien og Tveiten, kunne man jobbe videre med. Forslaget om tursti fra Froland Kirke mot Osevollen ble ansett som aktuelt tiltak i fremtiden, men ikke prioritert nå. Av den grunn er heller ikke grunneierne blitt forespurt om deres velvillighet om å avse areal til denne traseen.

Tabell oversikt over forslag til tiltak:

Forslag til tiltak stier, turstier og gangbru	Formannskapets forslag	Grunneierens tilbakemelding	Omforent tiltak, turstier.
Fra Skarsbru travbane til lysløypa vest.	Ikke prioritert		Ikke prioritert
Fra Lysløypa vest til Rislandsveien ved Tverrbekken.	Ikke prioritert		Ikke prioritert
Fra Rislandsveien ved Tverrbekken til Bessetjenn. (Id.nr.4)	Prioritert	Samtykker, men foreslår en rundløype rundt Lille Vrålshei	Prioritert men i 2ndre rekke
Fra Bessetjenn til Tveittjenn.(Id.nr.2)	Prioritert	Samtykker, men ber om at traseen legges noe om for å ikke være til sjenanse for naboeiendommer.	Prioritert
Fra Bliksåsen vest til Tveittjenn/Boråstjenn (Id.nr.3)	Prioritert	Samtykker, men foreslår en rundløype rundt Lille Vrålshei	Prioritert
Fra Bessetjenn til Bliksåsen.(Id.nr.1)	Prioritert	Samtykker, men foreslår en rundløype rundt Lille Vrålshei	Prioritert
Fra Tveittjenn til Tveiten (Id.nr.5)	Prioritert	Samtykker, men foreslår en rundløype rundt Lille Vrålshei	Prioritert men i 2ndre rekke
Fra Kringla, langs med Songebekken til	Kan først vurderes når Langåsen er sprengt vekk		Avmerkes på kartet

Songe/Bliksåsen (Id.nr.6)	(Langåsplanen)		som fremtidig.
Fra Bliksåsen, kløfta store Vralshei/Songehei til Kringla.	Ikke prioritert.		Ikke prioritert
Fra Bliksåsen, langs Songedalen og ned til Kringla.	Ikke prioritert		Ikke prioritert
Fra Boråsen til Tveittjenn/Boråstjenn.	Ikke prioritert		Ikke prioritert
Fra Ovelandstjenna til Kalvodden.	Ikke prioritert		Ikke prioritert
Fra Ovelandsheia v/Innersvingen til Ovelandstjenna. (Sti)	Ikke prioritert	Foreslått av grunneieren.	Ikke prioritert er for bratt.
Fra Ovelandstjenna til Rødlendeveien.	Prioritert	Ikke ønskelig fra grunneier	Ikke prioritert
Fra Froland Kirke langs med Nidelva til Osevollen. (Id.nr.7)	Ikke prioritert*		Avmerkes på kartet som fremtidig.
Fra Hurveneset, langs østsiden av Nidelv til Blakstad bru.	Ikke prioritert		Ikke prioritert
Fra Hurvenes (gangbru) til Mjølhusmoen/Sagstuen.	Ikke prioritert		Ikke prioritert
Fra Osetoppen og ned til Frolandsveien (Kartmyr).	Prioritert	Ikke ønskelig fra grunneieren	Ikke prioritert
Fra Osetoppen og opp til Rådyrveien	Prioritert	Ingen tilbakemelding fra grunneieren.	Ikke prioritert

Innspill (Bruttoliste):

- Den gamle byvegen som går ved undergangen ved Blakstadheia skole til Libru kan det legges dreneringsrør for å få bort de største gjørmehullene. Supplert med underlagsfylling.
- Grønnstrukturplanen bør koordineres med kartene fra friluftsrådet sør.
- Lysløypa i sentrum/Stimoen – Deler av den er blitt asfaltert for rulleskitrening. Dette medfører at lysløypa er mindre attraktiv for menige mann og kvinne til bruk av helsemessige grunner. Langs etter og parallelt med asfaltløpa bør det anlegges grus lagt sti med en bredde som er såpass at to personer kan gå side om side.
- Et eventuelt skiskytteranlegg i nasjonal standard på Stimoen må også utredes på hva dette innebærer for skolen og barnehagens bruk av området. Man øyner at barn- og unges interesse vil være i konflikt med et slikt nasjonalt skiskytteranlegg. Det nevnes i den forbindelse barneskolens «eventyrskog».
- Akebakken fra vegkrysset ved Rislandsvegen 40 og ned til lysløypa bør kunne gjøres noe brattere ved å foreta massefylling.
- Etter at kommunen gjorde arbeid langs Songeelva ved Songe, har store løsmasser forflyttet seg ned til Osevollbassenget. Vannstanden her er såpass lav at det kun kan vasses her. Løsmassen som ligger i bassenget bør tas opp og fjernes, slik at bassenget igjen kan brukes til bading.
- Osevollen er et egnet sted for nybegynneropplæring for kajakk og kano.
- Det savnes vedlikehold av Osevollen. Det bør påsees at det er nok sand og at den er «røsket» opp i. Sanden blir veldig komprimert under flom. Nettene på tennisbanen bør tas inn om høsten og tas ut om våren, for å unngå at snø og is skal ødelegge dem.
- Eksisterende søppeldunker på Osevollen bør skiftes ut med en type som ikke måkene klarer å dukke ned i. Det er måkene som sprer søppel på Osevollen.
- På/ved Osevollen er det flere rester etter kulturminner. Restene etter kobberverket, sagbruket og mølla bør komme frem for dagen ved at det ryddes i vegetasjonen.
- Forslag om å fjerne stolper på Sagstubrua. Disse skygger for kulturminnet.
- Et par stigninger/bakker på turstien fra Osevollen mot Neset bør jevnes til slik at disse kan forseres med barnevogn.
- Turstiene langs med Nidelva til Osevollen bør kobles til hverandre ved rensestasjonen, når rensestasjonen er ferdig anlagt.
- Forslag om tursti langs Nidelva fra Osevollen og mot Froland kirke presiseres det at den kan fungere som skoleveg og vil være kjærkommen bidrag til turløypen «Froland rundt». Det gjøres

oppmerksom på at man kan gå fra denne stien og opp Skaret og via Bomsholmen inn på lysløypa tilbake til Froland skole.

- Er det nødvendig at gang- og sykkelvegen over Songe må vente på å bli realisert til Langåsen blir sprengt ned?
- Selv om det er bratt, bør det anlegges sti fra Ovelandsheia og ned til Ovelandstjenna.
- Eksisterende sti fra Ovelandstjenna til Svinevika og Eikely bør oppgraderes til Tursti.
- Fremhever at det bør være en tursti fra Rødlende til Ovelandstjenna.
- Forslag om sti fra «fotballbanen» midt i Langedal bakken og til enden av Osetoppen.
- Forslag om skilte og merke bedre sti nettet på Blakstadheia.
- Forslag om å engasjere anleggslinja på Sam Eide vgs for å jevne ut eksisterende sti fra Bjellåsen til Gandalen.
- Tidligere badeplass på Sandøyren øverst Nidelva/Neset som ble tatt av flommen i 2003/2004 bør gjenoppbygges.
- Forslag om å engasjere Mølla Vekst for å rydde turstier og til å lage turstiskilter.
- Forslag om at Froland kommune kjøper kajakk og kanoer til utleie. Disse kan oppbevares ved Osevollen.
- Forslag om å tilrettelegge for overnattingssted, telting. Før hadde kommunen Mørløs, men etter at den ble solgt har man ikke dette lenger.
- Hoppbakkeanlegget i Osedalen. Forslag om enten å renovere det eller rive det. Terrenget i bakken bør ryddes for krattskog og vegetasjon slik at det kan brukes til aking/skilek.
- Forslår at bommen ved Mørløs holdes mest mulig åpen for å gjøre området tilgjengelig for allmennheten det meste av året.
- Foreslår nytt anlegg for å passere kanalen mellom vannene Liane/Lilona. Det er bro over, men ikke der folk går. Anlegget trenger kun være et par steiner eller steinheller strategisk plassert i kanalen så folk kunne hoppe tørrskodd over.

Kilder

Handlingsplan for friluftsliv 2018

Klima og miljødepartementet

Miljødirektoratets veileder m-129212019.

Kommuneplanen for Froland 2017-2029 samfunnsdelen

Kommuneplanen for Froland 2018-2030 arealdelen

Folkehelseplanen for Froland 2019

Trafikksikkerhetsplanen for Froland 2019-2023

Områdeplan for Langåsen, vedtatt 06.11.2014.